

2023-05-25

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: SOCN-2023-00153

Medborgarförslag, Samlarteam i Nacka

Inkom den 25 april 2023

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar att personer med samlarsyndrom med behov av stöd har möjlighet att beviljas stöd inom befintligt utbud av insatser samt att det under året genomförts ett arbete för att höja kompetensen kring samlarsyndrom för både handläggare på myndigheten och för utförare och anordnare. Med dessa noteringar anses medborgarförslaget färdigbehandlat.

Sammanfattning

I medborgarförslag som inkom den 25 april 2023 framkommer att 1,5% av Nackas invånare har samlarsyndrom. Vidare påstås att det helt saknas kompetens kring diagnosen samlarsyndrom i Nacka. Medborgaren föreslår utifrån detta att Nacka kommun ska utbilda hemtjänstpersonal för att bli ett kompetent samlarteam, likt ett som finns inom Stockholms stad.

Samlarsyndrom är en diagnos som innebär att man har ihållande svårigheter att göra sig av med saker. Diagnosen kan innebära ett stort lidande hos de drabbade och det kan vara förenat med bland annat stora risker i hemmet.

Omsorgsenheten finner att medborgarförslaget berör en angelägen och viktig fråga för kommunen. Omsorgsenhetens utredning visar att personer med samlarsyndrom som har behov av stöd har möjlighet att, efter en behovsbedömning, beviljas olika typer av stöd inom befintligt utbud av insatser. Omsorgsenheten arbetar fortlöpande med kompetensutveckling för personal och det har under året genomförts ett arbete för att höja kompetensen kring samlarsyndrom. Det finns i nuläget därför inte behov av att införa ett specifikt samlarteam i Nacka. Omsorgsenheten kommer även fortsatt ha regelbunden samverkan med psykiatri, för att samordna stödet till personer med samlarsyndrom.

Medborgarförslag

Den 25 april 2023 inkom ett medborgarförslag där det föreslås att den kommunala hemtjänsten borde utbildas för att bli ett kompetent samlarteam med tanke på hur många invånare med diagnosen samlarsyndrom som finns i Nacka. Medborgaren uppger att det idag finns ett samlarteam i Årsta Vantör men att detta team endast riktar sig mot invånare i Stockholms stad. I medborgarförslaget påstås att det i Nacka helt saknas kompetens om samlarsyndrom och att behovet finns hos 1,5% av Nackas invånare.

Enhetens utredning och bedömning

Samlarsyndrom

Samlarsyndrom är en diagnos som innebär att man har ihållande svårigheter att göra sig av med saker, bland annat på grund av känslomässigt obehag och ett upplevt behov av att behålla sakerna. Svårigheterna att göra sig av med saker leder till att levnadsutrymmen belamras. Belamringen kan exempelvis hindra den eller de boende från att laga mat i köket eller använda badrummet. Diagnos kan ställas då samlandet lett till att hemmet blivit stökigt och belamrat med saker till den grad att det medför allvarligt lidande eller funktionsinskränkning för den drabbade. Samlarsyndrom är i många fall ett komplicerat tillstånd förenat med psykiatrisk och somatisk samsjuklighet. Symtomen har stor negativ inverkan på det dagliga livet och medför stort lidande. Samlarsyndrom kan i många fall leda till allvarliga risker för den eller de som bor i det drabbade hemmet, såsom fallrisk eller brandrisk. Det kan även leda till risker för andra kringboende och för anhöriga.

Förekomsten av samlarsyndrom bland vuxna i Sverige är ännu okänd men internationellt uppskattas tillståndet förekomma bland 1,5 procent av den vuxna befolkningen.

Det är vanligt att socialtjänst, Kronofogden, hälso- och sjukvården och bostadsorganisationer kommer i kontakt med personer som har samlarsyndrom. ⁱ

Samlarteamet Stockholms stad

I medborgarförslaget nämns ett samlarteam i Stockholms stad. Inom Stockholms Stad finns ett samlarteam för personer med samlarsyndrom. Samlarteamet består av boendestödare som arbetar med att hjälpa personer att bryta sina samlarmönster. Ett syfte är att genom stödet till personer med svår samlarproblematik kunna minska brandfaror och personligt lidande, liksom kostnader för saneringar och vräkningar. Teamet arbetar under vägledning av psykolog och forskare. ⁱⁱ

Socialnämndens ansvar

Enligt 2 kapitlet 1 § socialtjänstlagen svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen framgår att den enskilde genom bistånd ska tillförsäkras skälig levnadsnivå om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Socialnämndens stöd till personer med samlarsyndrom

Personer med samlarsyndrom som har behov av stöd kan vara aktuella inom olika delar av kommunen. Socialnämnden kan få kännedom om att en person med samlarsyndrom har behov av stöd genom till exempel en ansökan från den enskilde eller en anmälan. I dagsläget finns exempelvis följande stöd att bevilja efter en behovsbedömning:

- Hemtjänst - Kan till exempel beviljas om en person på grund av funktionsnedsättning har svårigheter att sköta sitt hem. Hjälpens syftar till att den enskilde ska kunna bo kvar hemma och leva ett självständigt liv. Hemtjänst kan bli aktuellt för en person med samlarsyndrom om den enskilde har behov av stöd med exempelvis städning i hemmet.

- Boendestöd - Kan erbjudas till personer med psykisk, neuropsykiatrisk, begåvningsmässig funktionsnedsättning eller beroendeproblematik. Boendestöd är en social och praktisk stödinsats som syftar till att stärka den enskildes förmåga att hantera sitt vardagsliv både inom och utanför det egna hemmet. I boendestöd ingår praktiskt stöd, motivationsarbete samt pedagogisk vägledning i syfte att upprätthålla och utveckla den enskildes resurser. Boendestöd kan bli aktuellt för en person med samlarsyndrom om den enskilde exempelvis har behov av praktiskt stöd att rensa eller slänga saker i hemmet, eller motiverande stöd att ta nödvändiga kontakter utifrån sin diagnos alternativt har behov av motiverande stöd att påbörja aktiviteter i hemmet.
- Vräkningsförebyggande arbete - Om den enskilde på grund av samlande i bostaden riskerar vräkning kan ett stöd erbjudas. Stödet utformas utifrån behov och kan innehålla till exempel råd och stöd eller information.
- Bostad med särskild service - För personer som bor i bostad med särskild service finns personal tillgänglig dygnet runt och de kan vara behjälpliga om en boende har en samlarproblematik.
- Familjepedagog - Kan beviljas om det finns en nedsatt föräldraförmåga där föräldrarna på grund av olika svårigheter, till exempel psykisk ohälsa, inte fullt ut kan tillgodose barnens grundläggande behov. Insatsen avser praktiskt, stödjande och pedagogiskt arbete med barn och föräldrar. Insatsen erbjuds i hemmet eller andra vardagsnära miljöer. Familjen får stöd och hjälp att utveckla sina egna resurser och öka den egna förmågan.

Samverkan med psykiatri

Av socialtjänstlagen framgår att socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Vidare framgår att kommunens ansvar inte innebär inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän. Hälso- och sjukvården har ansvar för diagnostisering och behandling av samlarsyndrom.

Socialnämnden samverkar i med hälso- och sjukvården utifrån både individärenden samt samverkan på lokal nivå. Utifrån individärenden samverkar socialtjänsten med psykiatri vid behov och om den enskilde samtycker till samverkan. När en enskild har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården kan en individuell plan upprättas. Socialnämnden och äldrenämnden har även regelbunden samverkan på chefsnivå med psykiatrisk öppen- och slutenvård i Nacka. Syftet med samverkan är att erbjuda målgruppen samordnade insatser från kommun och hälso- och sjukvård. Regelbunden samverkan syftar till att skapa en sådan tydlighet i ansvarsfördelning och samverkansformer att den enskildes behov på bästa sätt tillgodoses. Stöd till personer med samlarsyndrom kommer att lyftas i detta forum under året.

Kompetensutveckling

Omsorgsenheten arrangerade i början av 2023 en föreläsningsserie för handläggare och anordnare inom hela sociala omsorgsprocessen. En av föreläsningarna handlade om samlarsyndrom, vilket var ett önskemål från anordnare i kundvalet för boendestöd.

Föreläsningsserien har utvärderats. Av utvärderingen framkommer att de flesta har lärt sig nya saker i sin roll som professionella. Flera deltagare nämner att de ökat sin kunskap kring hur de kan arbeta med personer med samlarsyndrom och hur man kan samverka med andra i frågan. Vidare beskrivs att föreläsningen har varit utgångspunkt för diskussioner i arbetsgrupper som senare har lett till verksamhetsutveckling.

Omsorgsenheten har löpande dialoger kring kompetensutveckling med både handläggare på myndighet samt med anordnare genom kvalitetsdialoger.

Bedömning

Omsorgsenheten finner att medborgarförslaget berör en angelägen och viktig fråga för kommunen. Omsorgsenheten har utrett förslaget och utredningen visar att personer med samlarsyndrom, efter en behovsbedömning, kan beviljas stöd inom befintligt utbud av insatser. Bedömningen är att kompetensen kring samlarsyndrom hos handläggare samt hos utförare och anordnare har ökat under året utifrån kompetensutvecklingsåtgärder. Omsorgsenheten kommer att fortsätta sitt arbete med kompetensutveckling inom området och samtidigt regelbundet samverka med psykiatri, för att kunna samordna och tillgodose behov av stöd för personer med samlarsyndrom. Socialnämnden ansvarar enligt socialtjänstlagen för att göra individuella bedömningar utifrån den enskildes behov samt att samverka med andra huvudmän. Genom det befintliga arbetet som pågår bedöms att socialnämnden bedriver ett arbete för att stödja personer med samlarsyndrom och behoven bedöms kunna tillgodoses inom befintligt utbud av insatser. Det finns i nuläget därför inte något behov av att införa ett specifikt samlarteam i Nacka.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Föräldrar har huvudansvaret för att säkerställa nödvändiga levnadsvillkor för sina barn och ansvarar för att barnens behov och rättigheter blir tillgodosedda. Det är däremot viktigt att det finns stöd i de fall barn är anhöriga till en person med samlarsyndrom. Det är av stor betydelse att den enskilde personen med samlarsyndrom får det stöd och den hjälp som hen har behov av för att minska problem och eventuella risker i bostaden. Socialtjänsten måste även vara särskilt uppmärksam på barns behov och beakta barns bästa.

Bilagor

Bilaga 1. Medborgarförslag daterad 2023-04-25

Helena Lindenius
Enhetschef
Omsorgsenheten

Therese Råckle
Kvalitetsutvecklare
Kvalitet vård och omsorg, Omsorgsenheten

ⁱ [Samlarsyndrom - Kunskapsstöd för vårdgivare \(kunskapsstodforvardgivare.se\)](https://www.kunskapsstodforvardgivare.se)

ⁱⁱ [Nytt-om-OCD-1 2019 Samlarteamet.pdf \(ocdstockholm.se\)](https://www.ocdstockholm.se/nytt-om-OCD-1-2019-Samlarteamet.pdf)